

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopvs Circa Medicos quam habeat auctoritatem? Allegatio XCI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

13 Quæ quidem licentia in scriptis est habenda, ut in d. Constitut. & Concilio Tridentino locis proxime citatis. Excommunicatio vero supradicta est reservata Episcopo, nisi tales libri essent hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici referuaretur, ita ex Catech. Neapol. resoluit Jacob. de Grassis in decisum aureis par. 1. libro quarto capit. 24. numero 9.

14 Subijcit Concilium Tridentinum loco citato, quod si volentes imprimere Regulares fuerint, ultra prædictam examinationem, & approbationem, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare tenentur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum. Sub qua Concilij decisione continentur lectiones, annotationes, disputationes, conciones, & alia similia; necnon tractatus permanentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conscientiarum, stimulationes Fratrum, & cætera huiusmodi, quæ sibi inuicem communicant Fratres, modo communicant ad effectum imprimendi, ut declarauit Sacra Congregatio, prout referunt Capucin. in compendio privilegiorum Mendicantium, verbo imprimere, Fr. Emman. quæstion. Regular. tom. 2. quæstion. 104. artic. 1. in fine, Galett. in margarita casuum conscient. verbo legere, Cherubin. loco supra citato.

S P M M A R I U M.

1 Medici quoties ad gradum Doctoratus sunt promouendi ultra Fidei professionem, sunt obligati iurare in manibus Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium 7.

2 Medici ultra tertium diem ægrotum non visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsi de infirmi Confessione fides fiat.

3 Medici non seruantes Innocent. III. & Pij 7. constitutiones, quas penas incurrant, ostenditur.

4 Constitutiones Innocent. III. & Pij 7. quibus habetur, ut cum Medici infirmum visitant, eum faciant confiteri, intelliguntur de quacunque infirmitate, quæ ex se lectum petat.

5 Medici an sint nobiles ostenditur, & n. 6.

7 Declaratur tex. in l. ult. ff. de iure immuni.

8 Medicus Regis magnam consequitur dignitatem.

9 Laudantur D. Antonius Barbosa parentis Auctoris auunculus magnus, & D. Balchazar Dazegredo eius concivis, Regni Portugaliæ Prothomedici.

10 Medicina præstantia, atque dignitas è sacris litteris colligitur.

11 Christus Dominus Saluator noster à sacris scriptoribus medicus sæpe solet appellari.

12 Medici tanquam Dei ministri accersendi, & ad eos diuino primum freti auxilio confugere debemus.

13 Asa Rex, quoniam se totum humanis applicuit remedijs, nulla Dei habita cognitione, mortuus est.

14 Christus Dominus eorum lutum posuit oculis cæci, cum eum sanauit, ostenditur.

15 Parachi sicut ad animas curandas fuerunt instituti, ut illarum saluti inuigilent, sic medici ad curandas corpora constituti obstringuntur industria, consilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.

16 Medici sicut solent ægrotos admonere, ut à noxijs abstineant, ne morbum contrahant, ita opportune eosdem debent instruere, ut animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequantur.

EPISCOPVS CIRCA MEDICOS quam habeat auctoritatem?

ALLEGATIO XCI.

1 QVoties medici ad gradum Doctoratus sunt promouendi ultra Fidei professionem per ipsos faciendam, sunt obligati iurare in manibus Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium 7. Pont. Max. in sua constitut. incip. Super gregem Dominicum, Dat. sub die 8. Martij 1566. anno primo sui Pontificatus, in confirmationem antiquæ & salutaris Decretalis Innoc. III. in Concilio generali, incip. cum infirmitas, de penis, & remiss.

2 Ut cum ad infirmum vocantur primum eum moneant, & inducant ad procurandam salutem animæ, vocando medicum spiritualem, hoc addito nouiter ipsi Decretali, quod medici ultra tertium diem ægrotum ne visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsi de infirmi Confessione fides fiat, vel nisi Confessarius ex iusta causa longius tempus infirmo concedendum iudicet, præcipit igitur Vniuersitatibus & Collegijs, ut cum licentiam medendi alicui concesserint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc seruandi, referunt. Quaranta in summa bullarij, verbo medicus, Nau. in man. cap. 25. nu. 60. vers. tertio. Fusc. de Pistor. lib. 2. cap. 30. a. num. 3. Cened. ad Decretal. collect. 107. num. 6. & collect. 166. num. 5. Fr. Ludou. Bejarresponf. casuum conscientia p. 1. casu 11. Armendar. in addit. ad recap. legum Navarra lib. 2. tit. 23. l. 3. de medicis, latissime Sanch. in præcepta Decalogi lib. 3. cap. 16. num. 2. cum multis sequentibus, Aloys. Ric. in praxi aurea resolut. 399.

3 Medici non seruantes in visitatione infirmorum ad lectos iacentium prædictas Innoc. 3. & Pij 7. constitutiones, sunt arcendi ab ingressu Ecclesiæ, item & periuri, ac priuandi gradu per d. constit. Pij 7. & incurrunt excommunicationem ipso facto per constitutionem synodale Pape cap. 36. p. 3. quæ refert Mari. Antonin. vari. resolut. lib. 1. resolut. 108. alias ult. casu 30. & per constit. synod. Segobien. lib. 1. tit. 4. cap. 12. quam refert Aloys. Ric. d. resolut. 399. num. 2. & per Concil. IV. Bracharen. sess. 5. cap. 31. in hæc verba. Præcipit sancta synodus singulis huius prouinciæ medicis sub excommunicationis pœna, ut quo primum die ægrotos decumbentes inuisent, illos de salutari saltem Confessione faciendâ admoncant. Alioquin si cum illos reuisent id prætermisum fuisse compererint denuo admoneant, addita comminatione, qua testentur se amplius nõ reuersuros, nec decumbentium curam habituros, si cum tertio redierint factam saltem ab ægrotis Confessionem non reperiant. Quod nisi re ipsa medici compleant prædictam excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, & indicta ab Ordinarijs multa pijs vsibus applicanda puniantur.

4 Quidam prædictas Innoc. & Pij 7. constitut. intelligunt de infirmis à morbis vitæ periculū afferentibus.

Bb

bus, quali ſecus ſit quando conſtat morbum periculo carere, ita Nau. d. ca. vigefim. quint. nu. 61. Rega in ſum. tom. 2. capit. trigefim. quint. caſu 3. Iacob. de Graſſiis in aureis deciſ. p. 1. libro tertio capit. 14. numero ſeptim. Fr. Emman. in ſum. tom. 1. capit. 246. in ſine. Mari. Antonin. d. caſu 30. verſ. ceterum, ubi addit tenendum ſemper pro tutiori via infirmitatem omnem eſſe periculoſam, ſi infirmus iaceat in lecto, cum in temporis momento infirmus repente infirmitate aggravetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verum alij melius prædictas conſtit. intelligunt non de ſolo morbo periculoſo, ſed de quocunque, qui non ex delicijs, nec ex ſolo podagræ impedimento, ſed ex ſelectum petat, ita Soar. tom. 4. diſp. 75. ſect. 3. nu. 4. & 5. Aloyſ. Ricc. d. reſol. 399. num. 2. Sanchez d. ca. 16. numero 7.

5. Illud hic non ingratum erit diſerere, an medici nobiles ſint? pro parte negatiua facit rex. in l. ult. ff. de iure immun. ubi inter alios vilem, & mechanicam artem exercentes Iureconſultus eos recenſet, facit etiam rex. in l. ambitioſa, ibi, ob liberalem artem, vel medicinam ff. de decretis ab ordine faciendis, cum alijs, quibus probari videtur medicinam liberalem artem non eſſe, vt contendit Ioan. Garc. de nobilitate gloſ. 48. §. 4. num. 12. iunctis multis, quæ in illius vtiſſimæ, & neceſſariæ artis inuidiam, atque odium ſcribunt plures citati per Tiraquell. de nobilit. capit. trigefim. quart. ſere per totum. Caſſan. in catalogo gloria mundi p. 10. conſider. 25. Gamar. de excellentia legalis ſcientiæ, ad finem, & alij diſputantes quaſt. illam, an medici iuriſperitis ſint præferendi.

6. Verum quia ſæpius bonam eorum operam ſum expertus, honore dignos ſemper profitebor, vt monet ſacra pagina, honora medicum propter neceſſitatem, & quia ſcio leges docentibus æquiparari in l. medicos, & profeſſor. & medicis libro 10. & optimam rationem colliges ex l. 1. §. medicorum ff. de varijs, & extraord. cognit. dum ait eandem eſſe cauſam medicorum, & profeſſorum iuris: iunctis multis, quæ de eiſdem artis excellentia, & prærogatiuis late proſequuntur Tiraquell. d. cap. 31. a num. 336. Pineda in vita S. Ioannis Baptiſtæ a libr. 2. artic. 3. c. 3. pagina 284. Caſſan. d. par. 10. conſider. 43. Vnde autem primum cœperint medici nobilitari explicat Briſon. ſelect. l. 2. c. 3.

7. Non obſtat d. l. ult. ff. de iure immun. cum ſimilibus, quia reſpondetur cum Tiraq. d. cap. 31. numero 523. diſtinguendo partes medicinæ: aliæ enim ſpeculatiuæ ſunt, & ex ijs artem eſſe liberalem fateri oportet alia chirurgica, & hæc illiberalem, ſeu mechanicam eſſe fatentur etiam ipſi medici, quia ſcilicet chirurgi manu operantur: quia autem medici olim chirurgicum ſimul exercebant, vt ex l. qua actione, §. ultimo. ff. ad legem Aquil. & pluribus alijs ex iure noſtro, atque bonis auctoribus comprobat Briſon. d. lib. 2. cap. 4. non immerito hæc ex parte medici inter mechanicam artem exercentes recenſentur in diſt. l. ult. quamuis propter alias partes, quæ ſpeculatiuam reſpiciunt inter Philoſophos, Rectores, & Grammaticos ponuntur ab Ariſtiano in l. ſed, & in princip. ff. de excuſat. tut.

8. Medicus Regis magnam confequitur dignitatem Caſſan. in Catalogo gloria mundi, par. 5. conſiderat. 24. verſ. 127. & par. 6. conſider. 12. Tiraquell. d. cap. 30. numero 11. Boer. deciſ. 222. numero 11.

9. In noſtro igitur Portugaliz Regno magnis afficitur honoribus, quod ſatis ex noſtris probat dominus meus Doct. Antonius Barboſa magnus parentis mei auunculus, qui Prothomedicus Portugaliz exitit, ac intimus infantis Cardinalis Henrici, poſtea vltimi Luſitaniz Regis Cubicularius, quem nobilitas luget. Et hæc noſtra tempeſtate inſignis Doct. Balthaſar Dazredo conciuſ meus, nunc meritiſſimus illius Regni Prothomedicus, & Conimbricenſis Academiae Medicinae Primarius profeſſor emeritus, vir generoſus, & Chriſti Cruce inſignitus, qui Regis noſtri Philippi III. munificentia beneficijs auctus, Luſitanicæ gentis decus eſt, & ornamentum.

10. De medicina præſtantia, atque dignitate in Sacris litteris præclara teſtimonia relictæ legimus, veluti in Eccleſ. cap. 30. cum dicitur, honora medicum propter neceſſitatem, etenim creauit illum altiffimus: & deinde: à Deo eſt omnis medela; & paulo poſt: Altiffimus creauit de terra medicinam; & vir prudens non abhorrebit illam: & paulo poſt: ſili in infirmitate tua da locum medico, etenim illum Dominus creauit & non diſcedat à te, quia opera eius ſunt neceſſaria. Et apud Hierem. cap. 8. nunquid Regina non eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi?

11. Sed in Euangelio Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5. dicitur, non opus eſt beneuolentibus medico, ſed male habentibus, & non egent qui ſani ſunt medico. Immo ſaluator noſter Chriſtus Dominus à ſacris Scripturis medicus ſæpe ſolet appellari, Cyrill. lib. 7. contra Iulianum tom. 2. S. Auguſtin. in Pſal. 58. & 103. S. Ambroſ. ſermone vigefim. octau. de Quadageſima.

12. Qua propter huiusmodi medici ſunt accerſendi tanquam Dei miniſtri, ad quos diuino primum freti auxilio confugere debemus, non ſicut Aſa Rex, qui in infirmitate ſua nõ quaſiuit Dominum, ſed magis in medicorum arte conſiliuſ eſt, 2. Paralipomenon cap. 16.

13. Hic enim Rex, quoniam abusus eſt potius hoc præſidio, nec vt Dei beneficium agnouit: ſed totum ſe humanis applicuit remedijs, nulla Dei habita cogitatione, Deus illum neglexit, & mortuus eſt. At vero Naaman Cyrus curatus fuit à lepra lotionæ aquæ, 4. Regum. 5. Et Ezechia vlcus ſanatum eſt ſuperimpoſito ficuum cataplaſmate, 4. Reg. cap. 20. Et Diuus Ioannes Euangelista vſus dicitur balneo ablutionis gratia, quod ad ſanitatem aliqui referunt Eusebius lib. 4. cap. 24.

14. Immo Chriſtus Dominus Ioan. c. 9. lutum impoſuit oculis cæci, vt collyrium, & inſtrumentum ſanitatis, quamuis ipſe eo non indigeret, qui mirabiliter ſanabat: vt tamen voluit, tum vt ait Fræſco. Valeſius de ſacra Philoſophia cap. 39. ad indicandum medicinæ vſum: tum ad maiorem ſuæ virtutis declarationem, qui medicamentum potius rei naturæ contrario ſanitatem inducebat.

15. Sicut parochi ad animas curandas fuerunt inſtituti, aſſidueque illarum ſaluti inuigilare debet, nec quicquam prætermittere, quo poſſit illorum incolumitas adiuuari, cum tamen ſciant recte viuendi, atque in virtutibus proſcindiendi ſubſidium, Dei prouidentia, ac miſericordia imprimis pendere. Sic medicos ad curanda corpora conſtitutos obſtringi quacunque poſſint industria, ratione, ac etiam conſilio, morbo laborantibus opem ferre, ſibi nihilominus perſua-

dentes, illorum sanitatem, aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui dixit per Prophetam suum *Deuter. 32.* ego occidam, & vivere faciam, ego percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit eruer.

16 Sicut etiam solent medici vere amantes & studiosi aliorum sanitatis, eos etiam dum bene valent, admonere, vt à nimio solis aestu, à vino vehementiori, ab acerbioribus pomis atque edulijis noxijs abstineant, ne morbum contrahant: sic opportune eosdem debent instruire, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis agiutudines multoties subleuantur, & ex sacro Euangelio *Ioan. 5.* dicitur, Ecce sanus factus es, ex quo euident est ob peccata & Dei offensiones, infirmitates, ac languores, quandoque generati, vt exorditur *Innoc. in d. cap. cum infirmitas.*

S P M M A R I U M.

- 1 Episcopis quibus in locis tam iuris communis, quam Concilij Tridentini facultas concedatur, vt tanquam delegati Sedis Apost. procedant, remissine ostenditur.
- 2 Delegatio quoties fit ab ipsa lege non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribuit.
- 3 Episcopi cum tanquam delegati Sedis Apostolicae cognoscunt, quod Ordinariam iurisdictionem habeant, adducuntur aliqua fundamenta, sed contrarium verius.
- 4 Respondetur fundamentis primae opinionis.
- 5 Delegatio quando fit à Canone, seu lege per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam & non Ordinariam iurisdictionem tribuere censetur.
- 6 Delegatus iudex dicitur ille, cui sine magistratu, officio, aut non habita ratione ad illud, iurdictio mandata est.
- 7 Declarantur tex. in l. & quia, ff. de iurdict. omnium iudic.
- 8 Iurdictio quando iudici Ordinario à lege, seu Principe committitur, quae alias semota commissione ei competeat, adiecta clausula, auctoritate nostra, vel tanquam delegatus à nobis, & similiter, fit delegata.
- 9 Delegata causae iudici Ordinario quando illum in eis precedentem, delegatum, quando vero Ordinarium iudicem constituent, ostenditur.
- 10 Iurdictio, quae absolute conceditur per illa verba, auctoritate Apost. seu tanquam Sedis Apost. delegatus, est delegata, licet fiat circa illa, ad quae alias Episcopus iurisdictionem habebat.
- 11 Iurdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus, vel etiam auctoritate nostra, Ordinaria, & delegata est.
- 12 Dictio, etiam, vnum casum exprimit, & alium includit.
- 13 Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sententia prolata ab Episcopo in casu, in quo processit, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus.
- 14 Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Episcopo resistente etiam tanquam Sedis Apost. delegato interponitur ad Metropolitanum.
- 15 Iurdictio quando Episcopo conceditur cum remissione obstraculi exemptionis, aut privilegiorum Ordinaria restituta censetur.

trione obstraculi exemptionis, aut privilegiorum Ordinaria restituta censetur.

16 Iurdictio Episcopis specialiter concessa, simpliciter tamen nulla adiecta clausula si non persona, sed muneris, aut dignitati perpetuo detur, ordinaria est.

17 Capitulum Sede vacante an possit succedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur, vt procedat tanquam delegatus Sedis Apost. ostenditur.

EPISCOPI ILLIS CASIBUS, in quibus tanquam Sedis Apost. delegati procedunt, an delegati, vel Ordinarij indices sint censendi?

ALLEGATIO XCII.

Questio hæc ad multa deferuies utilis est, nam passim in iure communi Episcopis facultas concessa reperitur, vt procedant tanquam Sedis Apost. delegati, vel alia simili verborum forma, vt in capit. ad abolendam, in fine, de hæret. cap. irrefragabili, §. ceterum, de officio Ordin. cap. 1. §. ult. de statu Regul. libr. 6. Clem. 2. de statu monach. Clem. 1. de suppl. neglig. Pralat. Clem. quia contingit, in fine princip. de relig. domibus, & saepe alibi: sic etiam per sacros. Concil. Trident. sub eadem verborum forma eiusdem iurisdictioni conceditur, vt in cap. 2. sess. 5. de reformat. & sess. 6. de reformat. cap. 2. 3. & 4. & sess. 7. cap. 6. 8. & 14. & sess. 14. c. 4. & sess. 21. cap. 5. & 7. & 8. & sess. 12. cap. 3. 5. 6. 8. & 10. & sess. 24. de reformat. cap. 9. 10. & 11. & 14. & sess. 25. cap. 8. & 9. quæ habentur in indice Concilij, verbo Episcopi, quibus in causis, & congerunt Azor. in finit. moral. par. 2. libr. 3. capit. 54. Francisc. Lea in thesauro fori ecclesiastici par. 2. cap. 2. numero 59. cum multis sequentibus, Alex. Ric. in praxi aurea resol. 449. ideo non abs re dubitari potest, Vtrum huiusmodi iurdictio competens Episcopis virtute dictæ clausulæ delegata, an Ordinaria sit censenda?

2 Aliqui hanc iurisdictionem Ordinariam esse contendunt. Primo, quia quoties delegatio fit ab ipsa lege, non delegatam, sed potius ordinariam iurisdictionem tribui, videtur probare tex. in l. & quia, ibi, nec ipsa lex deferret, per argumentum à contrario, ff. de iurdict. omnium iud. & in specie notauit gloss. 2. in dicto cap. irrefragabili, §. ceterum, quam ibidem sequuntur multi, Berof. multis confirmans in rubrica de officio deleg. n. 57. Orian. in l. 1. n. 71. & ibidem late Jacob. de Nigris n. 37. cum duobus sequentibus, ff. de officio eius. Secundo, quia si causæ illæ, etiā post commissionem Episcopo competeant, iurisdictionem non alterari, sed adhuc post commissionem manere Ordinariam, probat expresse tex. in cap. licet, de officio Ordin. vbi omnes notant. Tercio, quia etiam si causæ illæ semota commissione Episcopo non competere adhuc post commissionem manere Ordinariam, manifeste deducitur ex decisione tex. in capit. cum aliquibus, versic. si vero, ibi, non Apostol. sed recipientium censetur auctoritate receptus, iuncto principio, ibi, non obstantibus, &c. de rescript. libro sexto, dum probat, quod vbi habenti alias potestatem de iure

Bb ij